នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង
នៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

ព័ត៌មានពិស្តារអំពីការដាក់ឯកសារ **សាធារណៈ/Public**

សំណុំរឿងលេខ៖ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/អជសដ

ភាគីដាក់ឯកសារ៖ លោក **ខៀវ សំផន**

ដាក់ជូន៖ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង

ភាសាដើម៖ **បារាំង**

កាលបរិច្ឆេទឯកសារ៖ ថ្ងៃទី ០៤ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣

ឯកសារបកប្រែ
TRANSLATION/TRADUCTION
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ (Date): 20-Mar-2013, 13:45
CMS/CFO: Ly Bunloung

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារស្នើឡើងដោយភាគីដាក់ឯកសារ៖ **សម្ងាត់**

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង៖ **សាធារណៈ/Public**

ប្រភេទនៃចំណាត់ថ្នាក់៖

ពិនិត្យឡើងវិញចំពោះឯកសារចំណាត់ថ្នាក់ណ្ដោះអាសន្ន៖

ឈ្មោះមន្ត្រីកត់ត្រា៖

ហត្ថលេខា៖

ចម្លើយតបទៅនឹង "សំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាសុំដាក់នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង នូវលិខិតពីរច្បាប់របស់អង្គការលើកលែងទោសអន្តរជាតិ ផ្ញើជូន ខៀវ សំផន និង អៀង សារី"

<u>ដាក់ដោយ</u>៖

មេធាវីការពារក្ដីលោក ខៀវ សំផន

មេធាវី គង់ សំអុន

មេធាវី Anta GUISSÉ

មេធាវី Arthur VERCKEN

មេធាវី Jacques VERGÈS

<u>ដាក់ជូន</u>៖

អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង៖

ចៅក្រម និល ណុន

ចៅក្រម Silvia CARTWRIGHT

ចៅក្រម យ៉ូរ ឧត្តរា

ចៅក្រម Jean-Marc LAVERGNE

ជំនួយការ៖
លោកស្រី សេង សុជាតា
កញ្ញា Marie CAPOTORTO
កញ្ញា Shéhérazade BOUARFA
កញ្ញា Mathilde CHIFFERT
កញ្ញា អ៊ុច ស្រីផាត់
លោក Pierre TOUCHE
កញ្ញា Blandine ZELLER

ចៅក្រម យ៉ា សុខន
សហព្រះរាជអាជ្ញា៖
លោកស្រី ជា លាង
លោក Andrew CAYLEY

មេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទាំងអស់

ក្រុមមេធាវីការពារក្តីទាំងអស់

គោរពជូនអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង

សេចក្តីផ្តើម

១. នៅថ្ងៃទី ២០ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៣ ភាគីទទួលបានការជូនដំណឹងពីសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ស្របតាមវិធាន ៨៧ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង សុំដាក់ឲ្យពិភាក្សាដេញដោលនូវលិខិតពីរច្បាប់របស់អង្គការលើកលែងទោសអន្តរជាតិ ផ្ញើជូនលោក ខៀវ សំផន និងលោក អៀង សារី[1]។

២. សហព្រះរាជអាជ្ញារៀបចំសំណើរបស់ខ្លួនជាពីរវគ្គ ហើយចាប់ផ្តើម ដោយបញ្ជាក់ថាឯកសារដែលខ្លួនស្នើសុំដាក់ឲ្យពិភាក្សាដេញដោល មានភាពពាក់ព័ន្ធ រួចអះអាងថាសំណើរបស់ខ្លួនអាចទទួលយកបាន។

៣. ទង្វើបែបនេះ គឺមានន័យថា សហព្រះរាជអាជ្ញាធ្វើបញ្ច្រាសលំដាប់លំដោយគតិយុត្តិ។ ជាក់ស្តែង អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង (“អង្គជំនុំជម្រះ”) ត្រូវតែសម្រេចអំពីភាពអាចទទួលយកបាននៃសំណើ អនុលោមតាមវិធាន ៨៧(៤) ជាមុនសិន រួចទើបសម្រេចអំពីភាពអាចទទួលយកបាននៃឯកសារ ដោយពិនិត្យទៅលើភាពពាក់ព័ន្ធ អនុលោមតាមវិធាន ៨៧(៣)។

I- ភាពមិនអាចទទួលយកបាននៃសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា

៤. សហព្រះរាជអាជ្ញាស្នើសុំការអនុញ្ញាតពីអង្គជំនុំជម្រះ ឲ្យដាក់ពិភាក្សាដេញដោលនូវឯកសារថ្មីពីរ ដែលមិនស្ថិតនៅក្នុងបញ្ជីឯកសាររបស់ខ្លួន ប៉ុន្តែ មានស្រាប់នៅក្នុងសំណុំរឿងស៊ើបអង្កេត។

---

[1] សំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាសុំដាក់នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនូវលិខិតពីរច្បាប់ ផ្ញើឡើងដោយអង្គការលើកលែងទោសអន្តរជាតិ (Amnesty International) ជូនចំពោះ ខៀវ សំផន និង អៀង សារី ចុះថ្ងៃទី ១៥ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E265។

៥. សហព្រះរាជអាជ្ញាលើកឡើងថា ខ្លួនមិនចាំបាច់បំពេញតាមលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យនៃវិធាន ៨៧(៤) នោះឡើយ ដោយសារតែឯកសារទាំងពីរនេះមាននៅក្នុងសំណុំរឿងស៊ើបអង្កេតស្រាប់។ អាស្រ័យហេតុនេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាយល់ឃើញថាខ្លួនរួចផុតពីកាតព្វកិច្ចក្នុងការបង្ហាញថា ទោះបីជាមានការខ្នះខ្នែងអស់ពីលទ្ធភាពយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ខ្លួនមិនអាចផ្តល់ឯកសារទាំងពីរនេះជូនភាគីបាន មុនពេលបើកសវនាការជំនុំជម្រះក្តី[2]។ បើតាមសហព្រះរាជអាជ្ញា បញ្ជីឯកសារដែលអង្គជំនុំជម្រះស្នើសុំពីភាគី មុនពេលបើកសវនាការជំនុំជម្រះក្តី គ្រាន់តែជាបញ្ជីចង្អុលបង្ហាញ មិនមែនជាបញ្ជីពេញលេញស្ថាពរនោះទេ[3]។

៦. ការបកស្រាយរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាផ្ទុយទៅនឹងសេចក្តីណែនាំរបស់អង្គជំនុំជម្រះ ហើយខុសគ្នាពីគោលជំហរមុនរបស់ខ្លួន។ ជាក់ស្តែង នៅពេលជំទាស់ទៅនឹងការដាក់បញ្ជីឯកសាររបស់មេធាវីការពារក្តីលោក នួន ជា សហព្រះរាជអាជ្ញាបានរំឭកថា អង្គជំនុំជម្រះបានចេញអនុស្សរណៈមួយចុះថ្ងៃទី ១៨ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១១ កំណត់ថា ឯកសារដែលមិនត្រូវបានបង្ហាញអត្តសញ្ញាណស្របតាមកាលកំណត់មុនៗអាចទទួលយកបាន ទាល់តែភាគីស្នើសុំបង្ហាញថាឯកសារនោះមិនអាចផ្តល់ជូនឆាប់ជាងនេះបាន ទោះបីជាមានការខ្នះខ្នែងអស់ពីលទ្ធភាពយ៉ាងណាក៏ដោយ ហើយឯកសារចាំបាច់ត្រូវតែទទួលយក ដើម្បីជាប្រយោជន៍យុត្តិធម៌[4]។

៧. នៅក្នុងអនុស្សរណៈដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាយោងជាសំអាង អង្គជំនុំជម្រះបន្ថែមទៀតថា *"សំណើសុំឱ្យទទួលយកឯកសារភាគច្រើន ដែលដាក់យឺតពេល មានឱកាសតិចតួចស្តួចស្តើងក្នុងការទទួលបានការអនុញ្ញាត"*[5]។

---

[2] ឯកសារ E265 កថាខណ្ឌ ៩។

[3] ឯកសារ E265 កថាខណ្ឌ ១០។

[4] ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ទៅនឹងបញ្ជីឯកសាររបស់ នួន ជា ដែលត្រូវដាក់នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះ នៅដំណាក់កាលដំបូងនៃការជំនុំជម្រះ ចុះថ្ងៃទី ១៣ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ E131/1/14 កថាខណ្ឌ ៤ និងកថាខណ្ឌ ៦ (បកប្រែផ្ទៃក្នុង ដោយសារតែឯកសារនេះមាននៅក្នុងសំណុំរឿង តែជាភាសាអង់គ្លេស និងខ្មែរប៉ុណ្ណោះ)។

[5] បញ្ជីឈ្មោះសាក្សីសម្រាប់ការជំនុំជម្រះ នៅដំណាក់កាលដំបូង ពេលវេលាកំណត់សម្រាប់ការតវ៉ាអំពីការទទួលយកឯកសារ និងវត្ថុតាង និងចម្លើយតបទៅនឹងសំណើ E109/5 ចុះថ្ងៃទី ២៥ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ E131/1 ទំព័រ ៦។

៨. ដូចគ្នានេះដែរ នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចស្តីពីឯកសារថ្មី អង្គជំនុំជម្រះប្រកាសថា៖ *"ចំពោះ<u>ឯកសារទាំងអស់ដែលមិនមាននៅក្នុងបញ្ជីឯកសារដាក់ដោយភាគី</u> ស្របតាមដីកានានារបស់អង្គជំនុំជម្រះ អង្គជំនុំជម្រះសូមបញ្ជាក់ថា ភាគីនៅតែមានលទ្ធភាពក្នុងការដាក់ពាក្យសុំបង្ហាញឯកសារថ្មីនាពេលក្រោយទៀត អនុលោមតាមវិធាន ៨៧(៤) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ប្រសិនបើភាគីយល់ឃើញថាឯកសារថ្មីដែលខ្លួនស្នើសុំដាក់នោះ ផ្តល់ប្រយោជន៍ដល់យុត្តិធម៌"*[6]។

៩. ដូច្នេះ វិធាន ៨៧(៤) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ត្រូវយកមកអនុវត្តចំពោះស្ថានភាពនេះ៖
"៤. ក្នុងអំឡុងពេលសវនាការ តាមគំនិតផ្តួចផ្តើមរបស់អង្គជំនុំជម្រះ ឬតាមការស្នើសុំរបស់ភាគី អង្គជំនុំជម្រះអាចកោះហៅ ឬស្តាប់ចម្លើយបុគ្គលណាម្នាក់ក្នុងឋានៈជាសាក្សី ឬទទួលយកនូវភស្តុតាងថ្មី ដែលមានប្រយោជន៍សម្រាប់នាំមកនូវការស្វែងរកការពិត។ គ្រប់ភាគីដែលបានស្នើសុំត្រូវបញ្ជាក់មូលហេតុនៃការស្នើសុំនេះឲ្យបានច្បាស់លាស់។ អង្គជំនុំជម្រះនឹងធ្វើសេចក្តីសម្រេចចំពោះការស្នើសុំនោះ ផ្អែកតាមខ្លឹមសារដែលមានចែងនៅក្នុងវិធាន ៨៧(៣) ខាងលើ។ ភាគីដែលស្នើសុំត្រូវតែធ្វើឲ្យអង្គជំនុំជម្រះជឿជាក់ថាសក្ខីកម្ម ឬភស្តុតាងដែលបានស្នើសុំនោះ ពុំអាចរកបាននៅមុនពេលការចាប់ផ្តើមជំនុំជម្រះ"។

១០. ក៏ប៉ុន្តែ សហព្រះរាជអាជ្ញាមិនបានបង្ហាញថា ទោះបីជាមានការខ្វះខ្នែងអស់ពីលទ្ធភាពយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ខ្លួនមិនអាចផ្តល់ឯកសារទាំងពីរនេះជូនភាគីបាន មុនពេលបើកសវនាការជំនុំជម្រះក្តីទេ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត សហព្រះរាជអាជ្ញាមិនអាចធ្វើបាននោះទេ។ យ៉ាងណាមិញ លិខិតទាំងពីរច្បាប់នេះមាននៅក្នុងសំណុំរឿងស៊ើបអង្កេតស្រាប់ តាំងតែពីឆ្នាំ២០០៩ មកម្ល៉េះ ហើយឯកសារទាំងពីរនេះទៀតសោតត្រូវបានដាក់នៅក្នុងសំណុំរឿងស៊ើបអង្កេត តាមការស្នើសុំរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា។ ជាក់ស្តែង នៅថ្ងៃទី ១៧ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៨ សហព្រះរាជអាជ្ញាបានស្នើសុំដាក់ក្នុងសំណុំរឿងនូវលិខិតបីច្បាប់របស់អង្គការលើកលែងទោសអន្តរជាតិ[7]។ លិខិតតែមួយប៉ុណ្ណោះក្នុងចំណោមលិខិត

---

[6] សេចក្តីសម្រេចទាក់ទិននឹងឯកសារថ្មីៗ និងបញ្ហាពាក់ព័ន្ធដទៃទៀត ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ E190 កថាខណ្ឌ ២១។

[7] សំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាសុំឲ្យដាក់ឯកសារពាក់ព័ន្ធនឹង ខៀវ សំផន ចំនួនបី បញ្ចូលក្នុងសំណុំរឿង និងសុំឲ្យចាត់កិច្ច

ចម្លើយតបទៅនឹង "សំណុំរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាសុំដាក់នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង នូវលិខិតពីរច្បាប់របស់អង្គការលើកលែងទោសអន្តរជាតិ ផ្ញើជូន ខៀវ សំផន និង អៀង សារី"

ទាំងបីច្បាប់ស្ថិតនៅក្នុងបញ្ជីឯកសាររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា។

១១. សហព្រះរាជអាជ្ញាបានរំឭកថា ក្នុងករណីមួយចំនួន អង្គជំនុំជម្រះអនុញ្ញាតឲ្យទទួលយកឯកសារមិនមែនជាឯកសារថ្មី ជាអាទិ៍ នៅពេលផលប្រយោជន៍យុត្តិធម៌តម្រូវឲ្យវិភាគឯកសារដែលស្នើសុំរួមគ្នានឹងប្រភពព័ត៌មានផ្សេងទៀត ដែលមានស្រាប់នៅក្នុងសំណុំរឿង ហើយមានទំនាក់ទំនងគ្នាយ៉ាងជិតស្និទ្ធ[8]។ សហព្រះរាជអាជ្ញាយល់ថា លិខិតទីបីរបស់អង្គការលើកលែងទោសអន្តរជាតិ (ឯកសារ D84/2.5) ដែលមាននៅក្នុងបញ្ជីបឋមរបស់ខ្លួន គាំទ្រដល់ការទទួលយកលិខិតពីរច្បាប់ទៀត ដែលខ្លួនស្នើសុំនៅពេលនេះ[9]។ មេធាវីការពារក្តីនឹងបង្ហាញនៅផ្នែកទីពីរថាគ្មានឯកសារណាមួយក្នុងចំណោមឯកសារទាំងបីនេះមានភាពពាក់ព័ន្ធនោះទេ ហើយឯកសារទាំងបីនេះគប្បីត្រូវច្រានចោល អនុលោមតាមវិធាន ៨៧(៣)។

១២. មេធាវីការពារក្តីយល់ស្របជាមួយសហព្រះរាជអាជ្ញា ក្នុងការកត់សម្គាល់ថា អង្គជំនុំជម្រះមានភាពបត់បែនពាក់ព័ន្ធនឹងការទទួលយកឯកសារ ដែលមិនមាននៅក្នុងបញ្ជីរបស់ភាគីពីមុន។ ក៏ប៉ុន្តែប្រវត្តិនៃនីតិវិធីបង្ហាញឲ្យឃើញថា អង្គជំនុំជម្រះអនុវត្តវិធានផ្សេងគ្នា ចំពោះសំណើរបស់មេធាវីការពារក្តី និងសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា។

១៣. ដើម្បីជាការរំឭក លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យយ៉ាងតឹងរ៉ឹង ដែលអង្គជំនុំជម្រះបានកំណត់ពីមុន ត្រូវបានអនុវត្តបន្ទាប់ពីមានសំណើពីសហព្រះរាជអាជ្ញាឲ្យ *"ហាមមេធាវីការពារក្តី នួន ជា មិនឲ្យបង្ហាញឯកសារដែលមិនត្រូវបានកំណត់អត្តសញ្ញាណនៅក្នុងបញ្ជីដែលបានដាក់ អនុលោមតាមដីកាមុនៗរបស់អង្គជំនុំជម្រះ"*[10]។ អង្គជំនុំជម្រះបានបញ្ជាក់ជូនភាគីថា *"ចំពោះឯកសារដែលពុំត្រូវបានដាក់ទាន់កាល*

ស៊ើបសួរជាក់លាក់ ចុះថ្ងៃទី ១៧ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៨ ឯកសារ D84។

[8] ឯកសារ E265 កថាខណ្ឌ ១៦។

[9] ឯកសារ E265 កថាខណ្ឌ ៧ និង ១៧។

[10] សំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ពាក់ព័ន្ធនឹងការខកខានជាលើកទីពីររបស់ នួន ជា ក្នុងការមិនបានអនុវត្តតាមដីកាសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងដើម្បីផ្តល់បញ្ជីឯកសារ និងវត្ថុតាងដែលខ្លួនមានបំណងចង់ដាក់នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ចុះថ្ងៃទី ០៥ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ E109/5 កថាខណ្ឌ ៣២។

កំណត់នាពេលកន្លងមក ឯកសារនោះអាចត្រូវបានប្រកាសទទួលយកនាពេលក្រោយ តែក្នុងករណីឯកសារនោះឆ្លើយតបទៅនឹងលក្ខខ័ណ្ឌដ៏តឹងរ៉ឹងជាទីបំផុត ដូចមានចែងនៅក្នុងវិធាន ៨៧(៣) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង គឺត្រូវបង្ហាញថា ទោះបីជាមានការខ្វះខ្នែងអស់ពីលទ្ធភាពយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ឯកសារនោះមិនអាចផ្តល់ជូនភាគីបានតាមកាលកំណត់ ហើយការទទួលយកឯកសារដែលដាក់យឺតពេលនោះ គឺជាការចាំបាច់ដើម្បីផលប្រយោជន៍យុត្តិធម៌។ ដូច្នេះ សំណើសុំឱ្យទទួលយកឯកសារភាគច្រើន ដែលដាក់យឺតពេល មានឱកាសតិចតួចស្តួចស្តើងក្នុងការទទួលបានការអនុញ្ញាត"[11]។

១៤. ទោះជាយ៉ាងណា លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យទាំងនេះហាក់ដូចជាមិនអនុវត្តចំពោះសហព្រះរាជអាជ្ញាទេ។

១៥. តួយ៉ាងដូចជា ទោះបីជាអង្គជំនុំជម្រះទទួលស្គាល់ថា សហព្រះរាជអាជ្ញាមិនបាន *"ខ្វះខ្នែងអស់ពីលទ្ធភាព"* ក៏អង្គជំនុំជម្រះអនុញ្ញាតឲ្យសហព្រះរាជអាជ្ញាដាក់សៀវភៅមួយក្បាល ដោយសំអាងហេតុថា សៀវភៅនោះ *"មានទំនាក់ទំនងយ៉ាងជិតស្និទ្ធ"* ជាមួយខ្សែភាពយន្តឯកសារមួយដែលដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីបានដាក់នៅក្នុងបញ្ជីឯកសាររបស់ខ្លួន ហើយ *"អង្គជំនុំជម្រះត្រូវពិនិត្យមើលប្រភពទាំងនេះរួមគ្នា ដើម្បីជាផលប្រយោជន៍យុត្តិធម៌"*[12]។

១៦. សហព្រះរាជអាជ្ញាក៏អាចដាក់ឲ្យពិភាក្សាដេញដោលនូវឯកសារមួយ ដែលមាននៅក្នុងសំណុំរឿងស៊ើបអង្កេត ប៉ុន្តែ មិនមាននៅក្នុងបញ្ជីឯកសាររបស់ខ្លួន។

១៧. ឧទាហរណ៍ នៅថ្ងៃទី ៣១ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១២ សហព្រះរាជអាជ្ញាអះអាងថាបាន *"រកឃើញនៅក្នុង Zylab"* នូវឯកសារមួយដែលទំនងជាប្រវត្តិរូបរបស់ TCW-64[13] ជាសាក្សីដែលខ្លួនបានស្នើសុំឱ្យកោះហៅ កាលពីមួយឆ្នាំមុន[14]។ ផ្ទុយទៅវិញ ឯកសារនេះមានស្រាប់ក្នុងសំណុំរឿងស៊ើប

---

[11] ឯកសារ E131/1 ទំព័រ ៦។

[12] ឯកសារ E190 កថាខណ្ឌ ៣២។

[13] សំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា យោងតាមវិធាន ៨៧(៤) ទាក់ទងនឹងប្រវត្តិរូបសាក្សី TCW-64 ចុះថ្ងៃទី ៣១ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ E203 កថាខណ្ឌ ៣។

[14] ឧបសម្ព័ន្ធ ៣៖ បញ្ជីឈ្មោះសាក្សី៖ ការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា ឯកសារ E9/4.3 ទំព័រ ៣៣។

អង្កេត តាំងតែពីឆ្នាំ២០០៩ មកម្ល៉េះ។ ក៏ប៉ុន្តែ នៅក្នុងសវនាការ ថ្ងៃទី ០៥ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១២ ប្រធានអង្គជំនុំជម្រះបានប្រកាសថា *"ខ្លឹមសារនៃឯកសារនេះមានភាពពាក់ព័ន្ធ ហេតុនេះហើយបាន ជាអង្គជំនុំជម្រះអនុញ្ញាតឲ្យសហព្រះរាជអាជ្ញាដាក់ឲ្យពិភាក្សាដេញដោល"*[15]។ នៅថ្ងៃនោះ អង្គជំនុំជម្រះមិនបានតម្រូវឲ្យសហព្រះរាជអាជ្ញា *"បង្ហាញថាទោះបីជាមានការខ្វះខែងអស់ពីលទ្ធភាព យ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ឯកសារនោះមិនអាចផ្ដល់ជូនភាគីបានតាមកាលកំណត់ ហើយការទទួលយក ឯកសារដែលដាក់យឺតពេលនោះ គឺជាការចាំបាច់ដើម្បីផលប្រយោជន៍យុត្តិធម៌"*[16]។

១៨. ក្នុងស្ថានភាពស្រដៀងគ្នានេះ អង្គជំនុំជម្រះបានប្រកាន់យកវិធីសាស្ត្រមួយទៀត។ ជាក់ស្ដែង នៅពេលស្ដាប់ចម្លើយសាក្សី ROCKOFF Al មេធាវីការពារក្ដីលោក ខៀវ សំផន បានស្នើសុំប្រើប្រាស់ឯកសារមួយ ដែលមាននៅក្នុងសំណុំរឿងស៊ើបអង្កេត តាំងពីខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១០។ ទោះបីជាមេធាវីការពារក្ដីបានបង្ហាញអំពីភាពពាក់ព័ន្ធនៃឯកសារនេះក៏ដោយ[17] ហើយទោះបីជាគ្មានភាគីណាមួយជំទាស់ទៅនឹងការប្រើប្រាស់ឯកសារនេះក៏ដោយ[18] ក៏ប្រធានអង្គជំនុំជម្រះបានឆ្លើយតបថា *"ឯកសារដែលមេធាវីការពារក្ដីលោក ខៀវ សំផន បានស្នើសុំនេះ មិនមាននៅក្នុងបញ្ជីឯកសាររបស់ខ្លួន ក៏ដូចជានៅក្នុងបញ្ជីឯកសាររបស់ភាគីនានាដែលពាក់ព័ន្ធ ហើយអង្គជំនុំជម្រះធ្លាប់បានអនុវត្តរួចហើយ មិនអនុញ្ញាតឲ្យប្រើប្រាស់ឯកសារប្រភេទនេះ ក្នុងការសួរដេញដោលសាក្សី ឬក៏អ្នកជំនាញនោះទេ"*[19]។

១៩. សូមរំឭកថា នៅពេលដាក់បញ្ជីឯកសារបឋម អង្គជំនុំជម្រះបានណែនាំភាគីឲ្យដាក់តែឯកសារណាដែលមានភាពពាក់ព័ន្ធ សម្រាប់សាក្សីដែលខ្លួនចង់ឲ្យកោះហៅប៉ុណ្ណោះ[20]។ សហព្រះរាជអាជ្ញាបាន

---

[15] ប្រតិចារឹកសវនាការ ថ្ងៃទី ០៥ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ E1/81.1 ទំព័រ ៦២ បន្ទាត់ ៦-៨។

[16] ឯកសារ E131/1 ទំព័រ ៦។

[17] ប្រតិចារឹកសវនាការ ថ្ងៃទី ២៩ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/166.1 ទំព័រ ៣៥ បន្ទាត់ ៤-៩។

[18] ដូចយោងខាងលើ ទំព័រ ៣៤ បន្ទាត់ ២៥។ មេធាវីការពារក្ដីបានដាក់ឯកសារនេះនៅក្នុងប្រព័ន្ធ interface តាមការណែនាំរបស់អង្គជំនុំជម្រះ។

[19] ដូចយោងខាងលើ ទំព័រ ៣៥ បន្ទាត់ ១៤-១៧។

[20] អ៊ីមែលរបស់លោកស្រី Susan LAMB ផ្ញើជូនភាគី ថ្ងៃទី ០៨ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១១ វេលាម៉ោង ១៥ និង ៣៤ នាទី កម្មវត្ថុ៖ *"ចម្លើយតបទៅនឹងសំណួរដែលបានលើកឡើងក្នុងកិច្ចប្រជុំរៀបចំសវនាការ"* ឯកសារ E9/25.1.1 ទំព័រ ២ *"វិសាលភាពនៃ*

ស្នើសុំឱ្យកោះហៅសាក្សី TCW-64[21]។ មេធាវីការពារក្តីលោក ខៀវ សំផន មិនបានស្នើសុំឱ្យកោះហៅលោក ROCKOFF Al នោះទេ។

២០. ផ្ទុយទៅវិញ សហព្រះរាជអាជ្ញាទទួលបានការអនុញ្ញាតឱ្យប្រើប្រាស់រូបថតមួយឈុត ដែលទទួលបានពីមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា នៅពេលស្តាប់ចម្លើយលោក ROCKOFF Al នាថ្ងៃដដែលនោះ ខណៈដែលរូបថតទាំងនេះមិនមាននៅក្នុងសំណុំរឿងស៊ើបអង្កេត និងមិនស្ថិតនៅក្នុងបញ្ជីរបស់ខ្លួននោះឡើយ[22] (ចៅក្រម Jean-Marc LAVERGNE ថែមទាំងអាចប្រើប្រាស់រូបថតដែលគាត់ស្វែងរកបាននៅក្នុងអ៊ីនធឺណិតទៀតផង)។

២១. ការប្រព្រឹត្តមិនស្មើភាពគ្នាបែបនេះរវាងសហព្រះរាជអាជ្ញា និងមេធាវីការពារក្តី មិនត្រូវបានបញ្ជាក់ហេតុផលនោះទេ និងមិនគប្បីមានតទៅទៀតឡើយ។ អាស្រ័យហេតុនេះ សូមអង្គជំនុំជម្រះមេត្តាកត់សម្គាល់ថា លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យនៃវិធាន ៨៧(៤) មិនត្រូវបានបំពេញនោះទេ។

II- លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យនៃវិធាន ៨៧(៣) មិនត្រូវបានបំពេញ

២២. ប្រសិនបើអង្គជំនុំជម្រះសម្រេចថាលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យនៃវិធាន ៨៧(៤) ត្រូវបានបំពេញ អង្គជំនុំជម្រះអាចអនុញ្ញាតឱ្យដាក់ឯកសារពិភាក្សាដេញដោលបាន ទាល់តែលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យនៃវិធាន ៨៧(៣) ត្រូវបានបំពេញផងដែរ។

២៣. វិធាន ៨៧(៣) អនុញ្ញាតឱ្យអង្គជំនុំជម្រះបដិសេធឯកសារភស្តុតាងមួយចំនួនបាន៖
"៣. អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ធ្វើសេចក្តីសម្រេច ដោយផ្អែកលើភស្តុតាងដែលមាននៅក្នុងសំណុំរឿង ប្រសិនបើភាគីយកភស្តុតាងទាំងនោះមកដាក់នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះ ឬប្រសិនបើអង្គជំនុំ

កាតព្វកិច្ចក្នុងការដាក់បញ្ជីឯកសារ/វត្ថុតាង"។

[21] ឧបសម្ព័ន្ធ ៣៖ បញ្ជីឈ្មោះសាក្សី៖ ការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា ឯកសារ E9/4.3 ទំព័រ ៣៣។

[22] ប្រតិចារឹកសវនាការ ថ្ងៃទី ២៨ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/165.1 ទំព័រ ២៧ បន្ទាត់ ១៩-២៥ និងទំព័រ ៥៨ បន្ទាត់ ១៣-១៩។

ជម្រះខ្លួនឯង យកភស្តុតាងទាំងនោះមកដាក់នៅចំពោះមុខភាគី។ ភស្តុតាងដែលមាននៅក្នុងសំណុំរឿងត្រូវបានចាត់ទុកថា បានលើកឡើងនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះ ឬភាគី បើសិនជាខ្លឹមសាររបស់វាត្រូវបានសង្ខេប ត្រូវបានអាន ឬត្រូវបានកំណត់អត្តសញ្ញាណយ៉ាងសមស្របក្នុងសវនាការ។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងអាចបដិសេធចំពោះពាក្យសុំឲ្យពិនិត្យភស្តុតាង បើយល់ឃើញថា៖

ក- មិនជាប់ពាក់ព័ន្ធ ឬជាការស្នើសុំជាន់គ្នា

ខ- មិនអាចរកបានក្នុងរយៈពេលសមស្របណាមួយ

គ- មិនសមស្របសម្រាប់បញ្ជាក់អង្គហេតុដែលជាគោលដៅនៃការស្នើសុំពិនិត្យភស្តុតាង

ឃ- ច្បាប់មិនអនុញ្ញាត ឬ

ង- មានចេតនាពន្យារកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ឬគ្មានប្រយោជន៍”។

២៤. សហព្រះរាជអាជ្ញាលើកឡើងថា លិខិតទាំងពីរច្បាប់ដែលខ្លួនស្នើសុំដាក់ឲ្យពិភាក្សាដេញដោលមានភាពពាក់ព័ន្ធយ៉ាងខ្លាំង ពីព្រោះលិខិតទាំងនេះអាចឲ្យបង្ហាញអំពីតួនាទីរបស់លោក ខៀវ សំផន និងលោក អៀង សារី ក៏ដូចជាការដឹងឮរបស់ជនជាប់ចោទទាំងពីរអំពីភាពសាហាវយង់ឃ្នងក្នុងទ្រង់ទ្រាយធំ និងការរំលោភសិទ្ធិមនុស្សធ្ងន់ធ្ងរ ក្នុងអំឡុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ[23]។ សហព្រះរាជអាជ្ញាក៏បានអះអាងផងដែរឯកសារស្រដៀងគ្នាទាំងពីរនេះ មានស្រាប់នៅក្នុងសំណុំរឿង[24]។

២៥. មេធាវីការពារក្តីលោក ខៀវ សំផន សូមលើកឡើងថា លិខិតទាំងនេះមិនមានភាពពាក់ព័ន្ធ និងមិនអាចបញ្ជាក់អង្គហេតុ ដូចដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាបានអះអាងនោះទេ។

២៦. ជាក់ស្តែង លិខិតទីមួយ ចុះថ្ងៃទី ១៨ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ១៩៧៦ ត្រូវបានផ្ញើជូនលោក ប៉ែន នុត (ចម្លងជូនលោក ខៀវ សំផន...) តាមរយៈស្ថានបេសកកម្មរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលរួបរួមជាតិកម្ពុជា ប្រចាំទីក្រុងប៉ារីស[25]។ លិខិតទីពីរ ចុះថ្ងៃទី ១១ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ១៩៧៦ ត្រូវបានផ្ញើជូនលោក ខៀវ សំផន

---

[23] ឯកសារ E265 កថាខណ្ឌ ៦។

[24] ឯកសារ E265 កថាខណ្ឌ ៧។

[25] លិខិតរបស់អង្គការលើកលែងទោសអន្តរជាតិ ចុះថ្ងៃទី ១៨ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ១៩៧៦ ឯកសារ D84/2.3 ទំព័រ ១។

តាមរយៈស្ថានបេសកកម្មរបស់រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ប្រចាំទីក្រុងប៉ារីស[26]។ នៅកាលបរិច្ឆេទទាំងពីរនេះ លោក ខៀវ សំផន មិនស្នាក់នៅទីក្រុងប៉ារីសនោះទេ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ក្នុងអំឡុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ លោក ខៀវ សំផន មិនធ្លាប់ទៅប្រទេសបារាំងទាល់តែសោះ។ បើគ្មានសាក្សីមកអះអាងថាបានយកលិខិតទាំងនេះនៅទីក្រុងប៉ារីស និងបានប្រគល់ជូនលោក ខៀវ សំផន គ្មានភ័ស្តុតាងណាអាចបញ្ជាក់ថា លោក ខៀវ សំផន ពិតជាបានទទួលលិខិតទាំងនេះទេ។ ឯកសារទាំងនេះអាចត្រឹមតែបង្ហាញថា អង្គការលើកលែងទោសអន្តរជាតិបានផ្ញើលិខិតទាំងនេះប៉ុណ្ណោះ។ ដូច្នេះ ឯកសារទាំងនេះមិនមានភាពពាក់ព័ន្ធនោះទេ។

២៧. ឯកសារទីបី ដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាប្រើប្រាស់ ដើម្បីគាំទ្រដល់គំនិតរបស់ខ្លួន គឺជាលិខិតទីបីរបស់អង្គការលើកលែងទោសអន្តរជាតិ ផ្ញើជូនលោក ខៀវ សំផន ដោយប្រើពាក្យពេចន៍ដូចតទៅ៖ *"គោរពជូនលោក ខៀវ សំផន ប្រធានគណៈប្រធានរដ្ឋ ទីក្រុងភ្នំពេញ កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ"*[27]។ លិខិតនេះចុះកាលបរិច្ឆេទ ថ្ងៃទី ២៨ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ១៩៧៧។ ដូចគ្នាផងដែរ ឯកសារនេះមិនអាចឱ្យបង្ហាញថាលោក ខៀវ សំផន ដឹងឮអំពីឧក្រិដ្ឋកម្មបានឡើយ លើកលែងតែសហព្រះរាជអាជ្ញាអាចបង្ហាញអំពីអត្ថិភាពនៃសេវាប្រៃសណីយ៍ពិតប្រាកដក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ដែលអនុញ្ញាតឱ្យប្រគល់លិខិតនេះជូនលោក ខៀវ សំផន។ បើគ្មានសាក្សីមកបញ្ជាក់ថាលោក ខៀវ សំផន បានទទួលលិខិតនេះ ឯកសារនេះមិនសមស្របសម្រាប់បញ្ជាក់អង្គហេតុដែលជាគោលដៅនៃការស្នើសុំពិនិត្យភ័ស្តុតាងនោះទេ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត នៅក្នុងដីកាដំណោះស្រាយ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានបញ្ជាក់ថា *"យោងតាម សួង ស៊ីគឿន ព័ត៌មានក្រៅប្រទេសត្រូវបានផ្សព្វផ្សាយ តាមរយៈស្ថានទូតនៅទីក្រុងប៉េកាំង ហើយការទាក់ទងអាចមកពីបក្ស ឬពីរដ្ឋាភិបាល ឬដោយផ្ទាល់ពី ប៉ុល ពត"*[28]។ ក៏ប៉ុន្តែ លោក សួង ស៊ីគឿន បានមកផ្តល់សក្ខីកម្មនៅចំពោះមុខតុលាការ ហើយសហព្រះរាជអាជ្ញាមិនបានចោទសួរគាត់ពីប្រធានបទនេះ ឬពីលទ្ធភាពរបស់អង្គការលើកលែងទោសអន្តរជាតិក្នុងការផ្ញើលិខិតដោយផ្ទាល់ទៅកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ នោះទេ។

---

[26] លិខិតរបស់អង្គការលើកលែងទោសអន្តរជាតិ ចុះថ្ងៃទី ១១ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ១៩៧៦ ឯកសារ D84/2.4 ទំព័រ ១។

[27] លិខិតរបស់អង្គការលើកលែងទោសអន្តរជាតិ ចុះថ្ងៃទី ២៨ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ១៩៧៧ ឯកសារ D84/2.5 ទំព័រ ១។

[28] ដីកាដំណោះស្រាយ ចុះថ្ងៃទី ១៥ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១០ ឯកសារ D427 កថាខណ្ឌ ៨៦។

២៨. ដូច្នេះ ផ្ទុយនឹងការអះអាងរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ឯកសារទាំងនេះមិនមានភាពពាក់ព័ន្ធ និងមិនអាចបញ្ជាក់ភ័ស្តុតាងអំពីការចោទប្រកាន់របស់សហព្រះរាជអាជ្ញានោះទេ។

២៩. **អាស្រ័យហេតុនេះ** មេធាវីការពារក្តីលោក ខៀវ សំផន ស្នើសុំអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមេត្តា៖

- **បដិសេធ** សំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា

ឬ

- **សម្រេច** មិនទទួលយកឯកសារ D84/2.3, D84/2.4 និង D84/2.5

ក្នុងករណីណាក៏ដោយ

- **កំណត់** វិធានជាក់លាក់ និងយុត្តិធម៌ ពាក់ព័ន្ធនឹងការទទួលយកឯកសារថ្មី ដែលត្រូវអនុវត្តដូចគ្នាចំពោះភាគីទាំងអស់។

	មេធាវី គង់ សំអុន	ទីក្រុងភ្នំពេញ	
	មេធាវី Anta GUISSÉ	ទីក្រុងភ្នំពេញ	
	មេធាវី Arthur VERCKEN	ទីក្រុងភ្នំពេញ	
	មេធាវី Jacques VERGÈS	ទីក្រុងប៉ារីស	